

Kasvatus- ja opetusalojen monialainen yhteistyö pääosin hyvällä tasolla Tampereen seudulla

Kasvatus- ja opetusalojen monialaisen yhteistyön toimivuus todettiin pääosin toimivaksi kansainvälisestäkin vertaillen ensimmäisessä, laajassa arviointitutkimuksessa. Varhaiskasvatuksessa työskentelevät arvioivat yhteistyön organisoitumisen merkittävästi paremmaksi kuin peruskoulussa työskentelevät.

Arvioinnin kohderyhmänä olivat Tampereen kaupunkiseudun kuntien (Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi) koko varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen kasvatus-, opetus- ja ohjaushenkilöstö sekä oppilashuollon työntekijät. Tutkimus tuotti seudullisen tiedon lisäksi valtakunnallisestikin sovellettavaa tietoa monialaisen yhteistyön tilanteesta kasvatus- ja opetusalailla.

Monialaisuus tarkoittaa eri ammattiryhmien ja hallinnonalojen yhteistyötä, jossa palvelujen käyttäjä on keskiössä ja vahvasti osallisena oman asiansa käsittelyssä. Tyypillisiä monialaista yhteistyötä vaativia tilanteita ovat erilaiset siirtymävaiheet esimerkiksi varhaiskasvatuksesta perusopetukseen sekä oppilashuollolliset tilanteet.

Ensimmäisen vaiheen kyselytutkimukseen vastasi 2878 työntekijää eli 45 % kohderyhmästä. Vastaajat arvioivat monialaista yhteistyötä kuvaavia väittämiä asteikolla 1–5 (1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä). Koko mittarin tulosten keskiarvo oli 3,8, eli yhteistyö on pääasiassa hyvällä tasolla kansallisestikin vertaillen.

Erityisen toimivaksi vastaajat arvioivat työntekijöiden välisen vuorovaikutuksen, jossa esimerkiksi keskinäinen luottamus (ka. 4,4) on erittäin hyvällä tasolla. Lisäksi työntekijät kokivat, että heidän työnsä edistää yhteistä tavoitetta (ka. 4,2).

Haastavampia, mahdollisia kehittämiskohteita löytyi monialaisen yhteistyön organisoitumisen alueelta. Etenkin työntekijöiden välinen yhteinen aika (ka. 2,6) näyttäytyi tuloksissa kriittisenä. Monialaiseen yhteistyöhön osoitetut resurssit koettiin vaihtelevina: toisaalla selvästi riittämättöminä, toisaalla taas hyvällä tasolla.

Tilastollisesti erittäin merkitsevä ero ilmeni varhaiskasvatuksen ja peruskoulussa työskentelevien välillä: varhaiskasvatuksessa työskentelevät arvioivat yhteistyön organisoitumisen paremmaksi kuin peruskoulussa työskentelevät.

Yhteistyön organisoitumisella tarkoitetaan etenkin johtamista ja koordinoitua, kuten yhteisen ajan, keskustelun ja reflektoinnin mahdollistamista esimerkiksi työnjaoista ja tavoitteista sopimiseksi. Ero voi selittyä erilaisilla rakenteilla ja toimintakulttuureilla.

Keskustelut paljastivat erityisiä ongelmakohtia

Tutkimuksen toisessa vaiheessa työntekijöitä kutsuttiin ryhmäkeskusteluihin. Tavoite oli tunnistaa aiheet, joista ei yleensä puhuta monialaisen yhteistyön kohdalla. Keskusteluun

nousivat erityisesti siirtymävaiheissa ja oppilashuollossa tehtävä yhteistyö, yhteistyö perheen kanssa, lapsen osallisuus ja sensitiivisyys vuorovaikutuksessa. Lapsen kuulluksi tulemistä haastaa työntekijöiden erilaiset käsitykset ja käytännöt tiedonsiirtoon liittyen.

Yhteistyöorganisaation toiminnasta ei tiedetä yhtä paljon kuin omasta toiminnasta. Lisäksi vastuun jakautuminen monialaisessa työssä jakoi työntekijöitä: Toisille monialainen yhteistyö on arkipäivää, yhdessä tehtävää kasvatuksellista työtä. Toisen näkökulman mukaan monialaista yhteistyötä tarvitaan erityisissä tilanteissa, joissa usein korostuu ongelmapuhe. Tällöin piilotavoitteena saattaa olla siirtää lapsi tai nuori asiantuntijoiden hoidettavaksi.

Keskusteluissa ehdotettiin myös erityisesti siirtymävaiheisiin yhden rinnalla kulkijan mallia, jossa yksi työntekijä ottaa sovitusti ja suunnitellusti koordinoivastuun lapsen tai nuoren asioista.

Arviointiraportin kehittämissuositusten pohjalta tehdään kevään 2023 aikana suunnitelma Tampereen kaupunkiseudun kuntien seudullisessa yhteistyössä tehtävistä toimenpiteistä.

Arviointitutkimuksen toteuttivat Tampereen kaupunkiseudun kasvatus- ja opetusalan osaamisen kehittämispalvelu Osake ja Hämeen ammattikorkeakoulun Edu-tutkimusyksikkö.

Lisätietoja:

Jaakko Helander
tutkijayliopettaja, dosentti
Hämeen ammattikorkeakoulu
puh. 040 737 2588
s-posti jaakko.helander@hamk.fi

Katariina Ratia
palvelupäällikkö
Tampereen kaupunkiseudun kasvatus- ja opetusalan osaamisen kehittämispalvelu Osake
puh. 044 4314213
s-posti: katariina.ratia@lempaala.fi

OSAKE-verkkosivut <https://osake.eeventti.fi/>